

Hr Jaanus Pikani
Juhatuse liige
AS Steri
Alliku
76401 Saue vald
Harju maakond

Teie 02.05.2007 nr 14

Meie 29.05.2007 nr 13-3-3/24855-3

Keskkonnamõju hindamise aruande heakskiitmine

Austatud härra Pikani

Keskkonnaministeeriumis tutvuti AS'i Steri kõrgaktiivse kinnise kiirgusallikaga steriliseerimisseadme kasutamise keskkonnamõju hindamise (KMH) aruandega.

Käesolevaga kiidame eelnimetatud aruande heaks ning esitame keskkonnanõuded, mida tuleb kavandatava tegevuse elluviimisel järgida:

1. AS Steri peab tegema seiret vastavalt KMH aruande punktile 6.2. Seire tulemused tuleb avalikustada lisaks KMH aruande punktis 6.2.4 toodule AS'i Steri veebilehel ning teabepäevadel.
2. AS Steri peab regulaarselt (vähemalt üks kord aastas ning vajadusel kohalike elanike ja Saue Vallavalitsuse nõudmisel) korraldama teabepäevi seire tulemuste ning hädaolukordade tekkimise tõenäosuse vähendamise ja hädaolukordadele reageerimise meetmete tutvustamiseks.
3. AS Steri peab tagama mehitatud valve olemasolu ning muud turvameetmed (kiirgusallikate transpordil jms), et minimeerida vandalismi või terroriaktide toimepaneku võimalust AS'i Steri tootmishoones ja allikate transpordil.
4. Võimalike hädaolukordade ilmnemisel tuleb järgida KMH aruande punktis 4.6.1.2 esitatud hädaolukorras tegutsemise plaani/kava. Kui ilmnevad uued asjaolud, mis võivad tõhustada või raskendada hädaolukorrale reageerimist, peab AS Steri viivitamatult (koostöös Keskkonnaministeeriumiga, Saue Vallavalitsusega ja

Päästeametiga) korrigeerima oma hädaolukorrale reageerimise kava.

Keskkonnaministeerium peab keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 19 lõike 1 ning § 23 alusel teatama KMH aruande heakskiitmisest väljaandes Ametlikud Teadaanded ning kirjalikult menetlusosalistele. Eelnimetatud seaduse § 19 lõike 1 ja § 23 alusel tuleb Teil väljaandes Ametlikud Teadaanded aruande heakskiitmisest teatamise eest tasuda riigilõiv 100 krooni. Riigilõivu on võimalik maksta Rahandusministeeriumi kontole SEB Eesti Ühispanka (arveldusarve nr 10220034796011; viitenumber 2900078680) või Hansapanka (arveldusarve nr 221023778606; viitenumber 2900078680). Riigilõivu tasumiseks edastame Teile makse ID, mis tuleb maksekorraldusel märkida selgituse lahtrisse.

Keskkonnaministeerium algatas 9. märtsil 2006. a AS-i Steri kiirgustegevusloa nr 06/001 muutmise taotluse menetlemiseks avatud menetluse. Kuna keskkonnaminister leidis, et AS'i Steri kiirgustegevusloa muutmise ajendiks olev kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju, siis algatati 6. aprilli 2006. a käskkirjaga nr 411 kavandatava tegevuse KMH ning peatati kiirgustegevusloa nr 06/001 muutmise taotluse avatud menetlus.

Käesolevaga teavitame Teid kiirgustegevusloa muutmise taotluse avatud menetluse jätkumisest. Avatud menetlus toimub haldusmenetluse seaduse § 46 lõike 1 alusel ja selle läbiviimisel juhendatakse kiirguseseaduse §'ist 21 ja haldusmenetluse seaduse §'idest 47-50. Sellest tulenevalt tuleb korraldada loa muutmise taotluse ja loa eelnõu avalik väljapanek ning avalik arutelu.

Otsuse põhjendused ja kaalutlused:

1. Õiguslikust alusest ja pädevusest

Keskkonnaministeerium (KKM) teostab järelevalvet AS'i Steri kõrgaktiivse kinnise kiirgusallikaga steriliseerimisseadme (edaspidi *AS'i Steri Seadme*) kasutamise KMH üle KeHJS § 10 lõike 1 alusel. KKM on taotletava tegevusloa (kiirgustegevusloa) andja – st otsustab kiirgustegevusloa nr 06/001 muutmise üle.

2. Menetluse käik

2.1. Programmi esitamine ja heakskiitmine

KKM algatas 6. aprilli 2006. a käskkirjaga nr 411 AS'i Steri Seadme kasutamise KMH.

AS Steri esitas KMH programmi KKM'ile heakskiitmiseks 8. juunil 2006. a. Pärast seda programmi korrigeeriti ning esitati uuesti heakskiitmiseks 6. juulil 2006. a. KKM kiitis KMH programmi heaks 20. juuli 2006. a kirjaga nr 13-3-1/8531-2.

2.2. Aruande esitamine, heakskiitmata jätmine ja täiendatud aruande esitamine

AS Steri esitas KMH aruande KKM'ile heakskiitmiseks 23. oktoobril 2006. a. KKM jättis

23. novembri 2006. a kirjaga nr 13-3-3/310-17 KeHJS § 10 lõike 3 punkti 6, § 22 lõike 2, lõike 3 punktide 2, 3, 5 ja 6, lõike 5 punktide 1-4 ning lõike 6 alusel KMH aruande heakskiitmata, kuna aruanne ei olnud kiirgustegevusloa nr 06/001 muutmise üle otsustamiseks piisav ning ei vastanud kinnitatud KMH programmile ja KeHJS § 20 lõike 1 nõuetele. KKM leidis, et kuna aruannet tuleb oluliselt täiendada ning arvestades avalikkuse suurt huvi projekti vastu, tuleb täiendatud aruanne uuesti avalikustada.

AS Steri saatis 17. jaanuari 2007. a kirjaga nr 4 vastuväited kavandatava tegevuse KMH algatamise ja KMH aruande heakskiitmata jätmise otsuse kohta.

KKM vastas AS'ile Steri 21. veebruari kirjaga nr 13-3-3/7623-2. KKM rõhutas oma kirjas kiirgustegevusloa nr 06/001 muutmise üle otsustamise eeldusena KMH aruande täiendamise vajadust. Kirjas märgiti, et KKM on koostöövalmis ja avatud AS'i Steri Seadme KMH-ga seonduva arutamiseks.

Keskkonnamõju hindajad korrigeerisid KMH aruannet ning AS Steri esitas selle uuesti 2. mai 2007. a kirjaga nr 14 KKM'ile heakskiitmiseks. Väljavõtted aruande muudetud peatükkidest/punktidest saadeti Andres Lainestele, Tiina Marjamaale, Annika Vahersalule, Eha Lettermole, advokaadibüroole Tamme & Otsmann ning Saue Vallavalitsusele ja Volikogule, s.o isikutele ja asutustele, kellel oli nimetatud peatükkide kohta küsimusi.

3. KMH aruande heakskiitmata jätmise põhjused, aruande korrigeerimine

Kuigi KMH aruanne ei vasta täielikult KeHJS § 20 lõike 1 nõuetele ja KMH programmile (töös ei ole hinnatud kavandatava tegevuse vastavust säästva arengu põhimõtetele, selgelt ei ole välja toodud kavandatava tegevuse vajadus ning mõjuala suuruse vähenemine võrreldes KMH programmis tooduga; tabelist 3.3 ei selgu, mille alusel on alternatiivide võrdlemisel antud hindepunkte), on KKM seisukohal, et need aspektid ei ole antud juhul kiirgustegevusloa nr 06/001 muutmise võimalikkuse ja tingimuste üle otsustamisel esmatähtsad. KMH aruanne jäeti peaaesjalikult heakskiitmata seetõttu, et KKM'i hinnangul keskkonnamõju hindajad ei suutnud aruandes tõendada kavandatava tegevuse ohutust ning valmisolekut võimalikes hädaolukordades tegutsemiseks.

Kuigi KMH aruandes on eelnimetatud puudused, annab KMH aruanne loa andjale piisavalt teavet kavandatava tegevuse ja sellega kaasneva keskkonnamõju kohta ning negatiivse keskkonnamõju vältimise ja minimeerimise võimaluste kohta. KMH aruannet on täiendatud purustava jõu, hädaolukorras tegutsemisega seonduvat jms, mis võimaldab KKM-l otsustada kiirgustegevusloa nr 06/001 muutmise üle.

Järgnevalt analüüsisime 2. mail esitatud KMH aruandes tehtud muudatusi.

3.1. Purustav jõud

KMH aruandes leiti, et varraste või varjestuse purustamine ei ole reaalne, kuna selleks oleks vaja väga suurt kogust lõhkeainet. KKM leidis KMH aruande heakskiitmata jätmise otsuses, et aruandes ei olnud tõestanud, et intsidendid AS'i Steri vastu on võimatud või väga väikese

tõenäosusega.

KKM tegi AS'ile Steri 27. aprilli 2007. a kirjaga ettepaneku KMH aruandes selguse ja ühese mõistetavuse huvides arväärtusena või selgitaval moel defineerida kasutamist leidnud väljendid "tohtu võimsusega mõjur" ja "väga suur kogus lõhkeainet".

Keskkonnamõju hindajad on täiendanud KMH aruande punkte 4.3.1 "Mõju õhule" ja 4.8.2 "Mõju inimese varale (otsene mõju)". Ekspertide hinnangul (võttes aluseks Päästeameti seisukoha) tuleb punkri purustamiseks steriliseerimiskeskusesse toimetada lõhkeaine, mille kogus võib tõenäoliselt ulatuda sadadesse kilodesse. Teisalt tehtud simulatsioonitestid on näidanud, et analoogilised punkrid on säilitanud terviklikkuse isegi lennukatastroofi korral. Seetõttu on eksperdid järeldanud, et steriliseerimiskeskuse olemasolu ei suurenda riske ümbritsevale keskkonnale.

Tohtu võimsusega mõjuri all tuleb mõista mõjurit, mis oleks piisav massiivse betoonpunkri purustamiseks (st nt nagu eelnevalt märgitud, selleks vajatakse sadadesse kilodesse ulatuvat lõhkeaine kogust), mille asetamine betoonpunkrile ei saa jääda märkamatuks turvateenistusele.

KKM peab eeltoodud selgitusi piisavaks, et veenduda AS'i Steri vastu suunatud võimalike terrorismiaktide ja lennuõnnetustega kaasneva olulise keskkonnamõju väga väikeses tõenäosuses. Teiselt poolt, kuna lõhkeainetega seonduv on konfidentsiaalne teave, ei saa KMH aruandes esitada täpselt kui suur kogus lõhkeainet punkri purustaks.

3.2. Käitumine hädaolukorras ning negatiivse mõju leevendamine

KKM leidis, et 23. oktoobril 2006. a heakskiitmiseks esitatud KMH aruandes ei olnud piisava põhjalikkusega käsitletud hädaolukorras tegutsemise kavaga seonduvat – nt kuidas on tagatud hädaolukorra ilmnemisel koostöö AS Steri ja Saue Vallavalitsuse vahel. Peatükis 6 ei olnud põhjendatud, mille alusel soovitati pideva kiirgusseire tegemist just doosikiiruse 5 mSv/h taseme ületamisel ning kas Saue Vallavalitsus jõuab vajaliku aja jooksul kohalikke inimesi õnnetusest telefoni teel teavitada, kuidas on tagatud evakueerimine jms.

KKM tegi 27. aprillil 2007. a AS'ile Steri ettepaneku KMH aruandes põhjendada esitatud negatiivse mõju leevendavate meetmete valikut ning selgitada, miks just need meetmed on vajalikud. Nt, KMH aruandes tuli selgitada, kas alarmi käivitamisel (5 mSv/h ületamisel) suudetakse inimesed evakueerida vajaliku aja jooksul. Samuti pidas KKM vajalikuks hinnata hädaolukordade kaasnemisel osapoolte võimekust oma kohustusi täita (vastavalt hädaolukorraplaanile).

KMH aruande punktis 4.6.1.2 on esitatud hädaolukorras tegutsemise kava. Hädaolukorraks valmisoleku seadus sätestab Vabariigi Valitsuse, valitsusasutuste ning kohalike omavalitsuste hädaolukorraks valmisoleku korraldamise ja kriisireguleerimise õiguslikud alused.

KMH aruandes on korrigeerinud punkti 4.6.1.2 esitades teabe Saue valla kriisireguleerimisplaani koostamise kohta – plaanis nähakse ette: võimalike hädaolukordade loetelu, hädaolukorra lahendamise juhtimise skeem, elanike teavitamise kord, elanike ajutise ümberpaigutamise meetmed, päästetööde korraldus, tervishoiu- ja psühhosotsiaalse abi

korraldus, kannatanute abistamise korraldus, korrakaitse korraldus, toiduainete, joogivee ning esmatarbekaupade ja teenuste kättesaadavuse korraldus, hädaolukorra lahendamisel osalevate teenistuste varustamise korraldus, teabeteenistuse töökorraldus ning kootöö piirnevate valdade ja linnadega, koostöö kaitseväge ja Kaitseliiduga, plaani hoidmise ja läbivaatamise kord, hädaolukorra lahendamisele kaasatud teenistuste ja isikute teavitamise kord ning kontaktandmed, hädaolukorra vältimiseks ja lahendamiseks vajalikud ressursid ning nende kasutamise kord.

Nimetatud plaan hõlmab ka automaatse informatsiooni edastamise AS'i Steri poolt paigaldatud kiirgusseire seadmetelt, mis rakendub 5 mSv/h kiirgusfooni ületamisel ning saadab vastava teate Saue Valla kriisikomisjoni liikmetele ja Saue vallas kriisireguleerimise eest vastutavatele töötajatele.

3.3. Efektiivdoosid ja foon

KKM püstitas KMH aruande heakskiitmata jätmise otsuses küsimuse, millised hinnangud ja uuringud näitavad, et inimeste efektiivdoosid rajatiste piirde lähistel on suurusjärgult alla 100 nSv/h ning seda isegi kiirgusallika maksimaalse võimsuse korral; millistele allikatele tugineb väide, et kiiritusest tulenevate kaugefektide tekkimiseks on vajalik minimaalne "lävedoos" ning alla 100 mSv jäävad kiirgusdoosid on madalad ning nende korral mõju organismidele puudub?

KKM tegi 27. aprilli kirjaga AS'ile Steri ettepaneku KMH aruandes esitatud andmed viia omavahelisse korrelatsiooni ning täpsustada alla 100 mSv dooside puhul kiiritusest tulenevate tervisehäirete ja geneetiliste muutuste esinemisvõimalikkust. Kontrollida tuli ka ühikute kasutust aruandes.

KMH aruandes on korrigeeritud punkti 4.2.2 vastavalt soovitudele.

3.4. Stress

KKM ei nõustunud KMH aruande heakskiitmata jätmise otsuses KMH aruande punktis 4.6.2.2 "Stress" antud hinnanguga. Kiirgus iseenesest ei tekita stressi, kuid KMH käigus oleks tulnud arvestada, miks kohalikud elanikud ei soovi steriliseerimiskeskuse rajamist Saue valda. KKM'i hinnangul tekitab stressi tõenäoliselt teadmine, et kodu või seltsimaja läheduses asub steriliseerimiskeskus, mis oma tegevuses kasutab kiirgust ning mille puhul õnnetuste juhtumise oht ei ole välistatud.

KMH aruande punkti 4.6.2.2 on täiendatud ja toodud välja, et steriliseerimiskeskuse olemasolu korral võib stressi põhjustada inimeste hirm kiirguse kui nähtamatu mõjuri ees ning teadmatusest on loodud võrdlus aatomielektijaamadega juhtunud õnnetustega. Välja on toodud, et hädaolukordade tekkimise võimalus on kaduvväike, samuti on käsitletud võimalikke meetmeid inimeste hirmude vähendamiseks ja ärahoidmiseks (jätkata selgituste andmist tehnoloogia kohta jms).

KKM peab (arvestades asjaolu, et täiendatud aruandes on motiveeritud hädaolukordade tekkimise väikest tõenäosust) KMH aruande punktis 4.6.2.2 käsitletut piisavaks. Lisaks KMH

aruande punktis 4.6.1.2 esitatud hädaolukorras tegutsemise kavale on Saue Vallavalitsus aruande punkti 4.6.1.2 põhjal asunud koostama ka valla kriisireguleerimisplaani, mis valmib selle aasta maikuu jooksul. Kavas nähakse ette hädaolukorra lahendamise juhtimise skeem, elanike teavitamise ja ajutise ümberpaigutamise meetmed, päästetööde korraldus jms. Sellegipoolest oleme seisukohal, et ka AS Steri peaks perioodiliselt korraldama teabepäevi kohalikele elanikele, et tutvustada seire tulemusi ning hädaolukordade tekkimise tõenäosuse vähendamise meetmeid ja vastata küsimustele jms.

3.5. Inimeste heaolu

KKM leidis KMH aruande heakskiitmata jätmise otsuses, et KMH aruande punktis 4.7 esitatud kavandatava tegevuse hinnang inimeste heaolule ei ole piisav, kuna ei saa väita, et inimeste heaolu mõjutab üksnes piirkonnas jalutamise võimalikkus. KMH aruandes oli toodud väljavõtte KeHJS eelnõu seletuskirjast, kus oli leitud, et prügilate rajamise tõttu võib kannatada elanikkonna heaolu, kuna võib kaduda võimalus konkreetses piirkonnas jalutada jms, siis tegemist oli vaid ühe näitega, mille osas ei saa tõmmata paralleeli kõikide projektidega ja kavandatavate tegevustega – inimeste heaolu võib mõjutada ka nt turvalisus, kaasnev müra, kohalike teenuste kättesaadavus jms.

KMH aruandes täiendati punkti 4.7.2 tuues muuhulgas ka välja, et negatiivse hoiaku üheks põhjuseks võib hinnata kirjeldatud hirmu, mis on enamasti tingitud vähesest informatsioonist.

KKM on seisukohal, et KMH aruandest oleks tulnud korrektsuse huvides eemaldada aruande punktis 4.7.1 toodud teave (väljavõtte KeHJS eelnõu seletuskirjast). Samas leiab KKM, et see asjaolu ei ole määrav kiirgustegevusloa nr 06/001 muutmise üle otsustamisel ning ei takista KMH aruande heakskiitmist. Nagu eelnevalt märgitud, tuleb ka AS'il Steri edaspidi korraldada teabepäevi kohalikele elanikele.

3.6. Mõju varale

KKM leidis, et KMH aruande punktis 4.8.2 puudub sisuline hinnang, kuidas steriliseerimiskeskuse tegevus võib mõjutada inimeste vara. Töös ei saa üksnes viidata "*Force Majeure*'ile" või hädaolukorras tegutsemise kavale. Töös oleks tulnud analüüsida, kuidas AS'i Steri tegevus võib mõjutada ümbruskonnas asuvat vara.

KKM tegi 27. aprilli kirjaga AS'ile Steri ettepaneku aruandes välja tuua, mis ning kui suure tõenäosusega võib vara mõjutada ning missugused oleksid selle tagajärjed. Leidsime, et ka see küsimus taandub võimalikele hädaolukordadele. KMH aruandes ei tohi lihtsalt väita, et mõju varale ei sõltu AS'ist Steri. Steriliseerimiskeskus on ohuallikas, mistõttu tuleb hinnata, missugused võivad olla erinevate õnnetuste tagajärjed.

KMH aruandes täiendati punkti 4.5.2 käsitledes võimalike hädaolukordade ja selle tagajärgede ilmnemisega seonduvat. Nagu käesoleva kirja punktis 3.1 märgitud, peab KKM KMH aruandes toodud hinnangut, et AS'i Steri vastu suunatud võimalikud terrorismiaktid ning terrorismiaktidega ja lennuõnnetustega kaasnev oluline keskkonnamõju, on väga väikese tõenäosusega, piisavaks.

4. AS'i Steri Seadme KMH aruande täiendavast avalikustamisest

KKM pidas 23. novembri 2006. a kirjaga nr 13-3-3/310-17 (millega jäeti 23. oktoobril 2006. a esitatud KMH aruanne heakskiitmata) vajalikuks, et täiendatud KMH aruanne tuleb uuesti avalikustada, kuna KKM'i hinnangul oli vajalik tööd oluliselt täiendada. Samuti oli avalikkusel suur huvi projekti vastu.

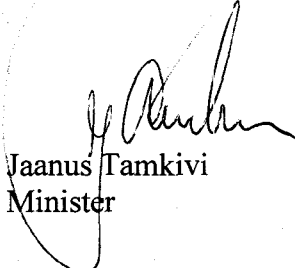
AS Steri esitas 2. mail 2007. a KMH aruande pärast selle korrigeerimist KKM'ile uuesti heakskiitmiseks. Väljavõttes aruande muudetud peatükkidest saadeti Andres Lainestele, Tiina Marjamaale, Annika Vahersalule, Eha Lettermole, advokaadibüroole Tamme & Otsmann ning Saue Vallavalitsusele ja Volikogule, s.o isikutele ja asutustele, kellel oli nimetatud peatükkide kohta küsimusi.

KKM leidis, et KMH aruande täiendamise tulemusel töö järeldused ei ole muutunud, korrigeeritud osa ei ole ulatuslik ning AS Steri töö muudetud osad on saadetud kohalikele elanikele. Seetõttu ei pea KKM vajalikuks nõuda KMH täiendatud aruande uuesti avalikustamist.

5. Korrigeeritud KMH aruande vastavus kehtestatud nõuetele

KKM jättis 23. oktoobri 2006. a AS'i Steri Seadme KMH aruande heakskiitmata. Pärast KKM'i ja AS'i Steri vahel toimunud kohtumisi ning AS'i Steri poolt esitatud selgitusi, otsustati KMH aruannet täiendada. Kuigi KMH aruandes esineb veel mõningaid puudusi (vt käesoleva kirja punkti 3), on KKM seisukohal, et need ei ole kiirgustegevusloa nr 06/001 muutmise üle otsustamisel esmatähtsad. Eeltoodust tulenevalt otsustab KKM kiita heaks AS'i Steri Seadme KMH aruande.

Lugupidamisega

Jaanus Tamkivi
Minister

Irma Pakkonen 6262 974
Evelyn Pesur 6262 982